

Univers Pedagogic

pro

13 (943),
27 martie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

PRETESTAREA LA MATEMATICĂ DEZVĂLUIE DIFERENȚE NEAȘTEPTATE

Pretestarea națională la matematică, desfășurată pe 27 februarie 2025, a scos în evidență atât progrese semnificative, cât și provocări majore în pregătirea elevilor pentru examenul de absolvire a gimnaziului. Organizată de Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, testarea a implicat 29 894 de elevi din 1 019 instituții de învățământ din întreaga țară, oferind o radiografie clară asupra nivelului de competențe matematice.

la matematică, sub îndrumarea unor profesori cu experiență, având astfel șansa de a-și consolida cunoștințele înaintea examenului final.

Raportul complet al pretestării, care oferă o analiză detaliată pe raioane, municipii și instituții de învățământ, poate fi consultat online.

Sesiunea de bază a examenelor naționale de absolvire a gimnaziului este programată pentru perioada 2-12 iunie 2025. Lucrările vor fi corectate centralizat în patru centre republicane din Chișinău, iar procesul va fi supravegheat de observatori externi. Elevii care nu vor reuși să promoveze examenul în sesiunea din iunie vor avea la dispoziție două sesiuni suplimentare, organizate în lunile iulie și august.

Pretestarea din februarie a oferit o perspectivă clară asupra nivelului de pregătire al elevilor, iar măsurile adoptate de autorități vizează reducerea decalajelor și creșterea ratei de promovare la examenele naționale. Rămâne de văzut în ce măsură aceste eforturi vor influența rezultatele finale din vară.

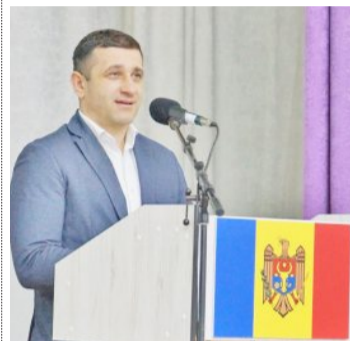
Rezultatele indică o rată de promovare de 58%, ceea ce înseamnă că peste jumătate dintre participanți au obținut cel puțin nota „5”. Totuși, discrepanțele între raioane sunt semnificative: în timp ce în municipiul Chișinău 71% dintre elevi au trecut testul, în raionul Rîșcani rata de promovare a fost de doar 33%. De remarcat este faptul că 13 raioane și municipii au instituții cu o promovabilitate de 100%, semn al unei pregătiri temeinice.

Comparativ cu testarea tematică din noiembrie 2024, se constată un progres notabil.

Dacă în toamnă doar 44% dintre elevi obțineau note de trecere, acum procentul a crescut la 58%. De asemenea, s-a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de elevi cu note de 9 și 10, de la 0,8% la 5%, ceea ce indică o îmbunătățire a performanțelor în rândul celor mai buni elevi.

În urma analizei rezultatelor, Ministerul Educației și Cercetării a identificat peste 6 000 de elevi care vor beneficia de un program remedial gratuit, desfășurat în lunile aprilie-mai. Aceștia vor primi între 30 și 40 de ore suplimentare de pregătire

Edineț, Capitala Tineretului 2025

tinere”, a declarat oficialul. În cadrul evenimentului, s-au discutat soluții pentru creșterea participării tinerilor la activitățile organizate de administrația publică locală, preluând modele de bune practici din Cahul și Ungheni – foste Capitale ale Tineretului – și aplicând conceptul internațional „Youth Friendly City”.

Pentru implementarea proiectelor dedicate tinerilor, Ministerul Educației și Cercetării, prin intermediul Agenției Naționale pentru Tineret, a alocat un buget de aproximativ 3 milioane de lei. Aceste fonduri vor susține activități educaționale, culturale și sociale menite să stimuleze implicarea civică a tinerilor și să contribuie la dezvoltarea comunității. După succesul programului în Cahul (în 2024), Edineț preia acum ștabela, promițând un an plin de inițiative inovatoare și oportunități pentru tinerii din întreaga regiune.

Municipiul Edineț a fost desemnat oficial Capitala Tineretului 2025, marcând începutul unui an plin de inițiative dedicate dezvoltării și implicării tinerilor. Evenimentul de lansare, organizat pe 24 martie a.c., a reunit sute de tineri din raion, alături de oficiali ai Ministerului Educației și Cercetării.

Secretarul de stat pe domeniul sportului și tineretului, Sergiu Gurin, a subliniat importanța programului „Capitala Tineretului” în dinamizarea comunității locale. „Aceasta este o oportunitate pentru tineri de a se implica activ în dezvoltarea municipiului, de a participa la proiecte relevante și de a contribui la transformarea localității într-un oraș prietenos generației

Condiții moderne pentru viitorii pedagogi

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” investeste în viitorul educației prin modernizarea căminului studențesc nr. 5. Proiectul face parte din Programul „Învățământul Superior din Moldova”, finanțat de Banca Mondială și implementat de Ministerul Educației și Cercetării, având ca obiectiv îmbunătățirea condițiilor de trai pentru 210 studenți și consolidarea atractivității instituției pentru viitorii specialiști în do-

meniul educației. Lucrările, realizate de SRL Techno-Test, includ reconfigurarea spațiilor, instalarea unui nou sistem de ventilație, înlocuirea rețelelor de încălzire, electricitate și semnalizare, precum și modernizarea infrastructurii de apă și canalizare. Procesul de renovare va dura nouă luni.

Noile condiții vor oferi studenților un mediu sigur, confortabil și adaptat cerințelor actuale, contribuind

la un trai studențesc de calitate. Modernizarea infrastructurii universitare are un rol esențial în creșterea motivației academice și în atragerea tinerilor spre o carieră în educație, oferindu-le

un spațiu optim pentru studiu și dezvoltare profesională.

Investiția de 1,8 milioane de euro face parte dintr-o inițiativă mai amplă de sprijinire a învățământului superior din Moldova. Prin aceste proiecte, autoritățile creează un mediu universitar modern și atractiv, esențial pentru formarea viitoarelor generații de pedagogi.

Campania de abonare la Univers Pedagogic Pro!

Fii la curent cu noutățile din educație și descoperă inspirația de care ai nevoie pentru a-ți transforma activitatea didactică! Abonează-te acum la săptămânalul care susține profesorii și promovează excelența în educație.

Cum te poți abona?

Mergi la cel mai apropiat oficiu poștal al Î.S. Poșta Moldovei sau abonează-te online accesând linkul: <https://services.posta.md/abonarea2025#/publication/17>.

Univers Pedagogic Pro –
mereu alături de tine!

A fost adoptat un proiect de modificare a Codului Educației

Competențele de comunicare în limba română vor fi evaluate standardizat, în acest sens deputații adoptând în a doua lectură un proiect de modificare a Codului Educației. Documentul a fost votat pe 20 martie curent și prevede evaluarea competențelor de comunicare în limba română ale persoanelor adulte și ale elevilor din învățământul liceal, prin metode standardizate la nivel național.

Astfel, statul va certifica competențele lingvistice ale elevilor din licee și ale persoanelor adulte. Implementarea acestor măsuri caută nu doar să standardizeze, ci și să digitalizeze procesul de certificare a competențelor de acest gen, în conformitate cu

normele europene. Această certificare le va permite liceenilor să fie scutiți de proba de limba română la examenul de Bacalaureat, ei primind nota 10 din oficiu.

Ministerul Educației și Cercetării va acorda pentru implementarea proiectului 191 600 de lei în vederea elaborării materialelor de examinare și evaluare a competențelor lingvistice, atât pentru lucrările scrise, cât și pentru cele orale. Se prevede că în jur de 400 de cetățeni vor participa anual la asemenea sesiuni de evaluare. În plus, documentul conține prevederi referitoare la finanțarea instituțiilor de învățământ extrașcolar artistic complementar.

Cor. UPP

Studenti de la UPSC au vizitat Parlamentul

Câteva grupuri de studenți din Chișinău, inclusiv unul de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” au vizitat în perioade diferite Parlamentul. Ei au explorat activitatea Legislativului țării și s-au implicat în diverse activități educaționale. Astfel, viitori pedagogi de la Facultatea de limbi moderne, au discutat despre istoria și structura Parlamentului. Profesorul Josef Sallanz, care a însoțit tinerii, le-a vorbit în germană despre similitudinile și diferențele dintre Legislativul nostru și Bundestag german.

Iar grupul de studenți ai Colegiului Național de Comerț al Academiei de Studii Economice din Moldova a participat la un

joc de rol, simulând activitatea Comisiei economie, buget și finanțe din componența Parlamentului. Sub ghidarea profesoarei Nadejda Grosu, ei au propus legi de îmbunătățire a situației financiare a cetățenilor.

La rândul său, profesoara Anastasia Mozgovaia a însoțit elevi de la Centrul de Excelență în Construcții, discipolii căruia vin pentru a doua oară la Parlament. Timp de o oră, s-a discutat despre istoria acestuia din urmă și modul în care echipa de muncitori îngrijește scuarul organului legislativ al Moldovei, precum și despre anumite etape parcurse de republică de la Independență încoace.

În plus, mulți tineri s-au alăturat campaniei „Dăruim o carte”, cărțile astfel colectate urmând să ajungă la copiii și adolescenții sprijiniți de Misiunea Socială „Diaconia”. Este de menționat că cei care doresc să facă o vizită de informare la Parlamentul Republicii Moldova, se pot programa online, intrând pe site-ul <https://vizite.parlament.md/>

UPSC, la patru târguri educaționale

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a participat, pe 22 martie curent, la patru târguri educaționale simultane, organizate sub egida Campaniei „Învăță în Moldova” a Ministerului Educației și Cercetării. Evenimentele s-au desfășurat în Chișinău, Soroca, Căușeni și Mumbai (India), consolidând vizibilitatea UPSC atât pe plan local, cât și pe cel internațional.

UPSC, în dialog cu Asia

În același timp, la târgul educațional din Mumbai, Rodica Balan, specialist în cadrul Centrului de Ghidare și Consiliere în Carieră, a reprezentat universitatea într-un dialog direct cu studenți și recrutori din India, Malaezia și alte țări asiatice. UPSC a fost pro-

movată ca destinație educațională europeană de încredere, capabilă să ofere formare pedagogică de înaltă calitate pentru tinerii din întreaga lume.

Participarea simultană la cele patru târguri a demonstrat mobilizarea impresionantă a cadrelor didactice, administrației și voluntarilor UPSC, consolidând atât spiritul de echipă și vizibilitatea instituțională, cât și misiunea de a forma viitori profesioniști în educație și de a inspira noi generații să aleagă o carieră pedagogică.

Promovarea educației în țară

În cadrul târgului organizat la sediul UPSC din Chișinău, reprezentanții celor opt facultăți, ai rectoratului și ai centrelor instituționale au interacționat cu peste 500 de viitori candidați, oferindu-le informații detaliate despre programele de studiu, perspectivele de carieră și oportunitățile de dezvoltare profesională. Un accent deosebit s-a pus pe răspunsul argumentat la întrebarea esențială pentru viitorii studenți: „De ce să alegi UPSC?”.

În Soroca și Căușeni, delegația UPSC a prezentat oferta educațională tinerilor din regiunile Nord și Centru, discutând aspecte legate de condițiile de studii și cazare, mobilitățile academice, recunoașterea internațională a diplomelor și traseul profesional al absolvenților.

UE: Va fi modernizată curtea Liceului din Cărnățeni

Principala platformă din fața Liceului Teoretic cu profil de arte „Grigore Grigoriu” din Cărnățeni, Căușeni, va fi modernizată cu suportul programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii”. Acesta va fi implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Instituția este frecventată de peste 350 de elevi, curtea nefiind reparată de la edificarea clădirii în anul 1989.

Platforma va fi modernizată prin montarea pavajului, amenajarea aleilor de acces, instalarea bordurilor și a locurilor de recreere. La intrarea principală va fi montată o rampă de acces pentru persoane cu necesități speciale. De remarcat că localitatea Cărnățeni, alături de alte 11 comunități, beneficiază din primăvara anului 2024 de ajutor pentru dezvoltarea locală sustenabilă.

Natalia Paniș, directoarea Liceului, afirmă că „În curte desfășurăm diferite activități și am avut nevoie să o renovăm, deoarece asfaltul era găurit. Școala noastră este frecventată de copii din localitate, dar și din alte părți. În plus, avem profesori din Tiraspol și Bender, specializați în arte, cum ar fi solfegiu, muzică etc.”

La rândul său, Maria Carauș, președintele AO „Speranța” din Cărnățeni, a specificat: „Acum, când am fost susținuți și o să avem finanțare din partea Uniunii Europene, suntem nespuse de bucuroși.

De acest lucru va beneficia de fapt întreaga localitate, mai ales că noi punem accent pe condiții pentru copii. A fost unul din obiectele alese de întreaga comunitate,

atunci când a fost decisă problema prioritară.”

Contribuția comunității din Cărnățeni și din diasporă va completa bugetul lucrărilor de infrastructură, pe lângă sprijinul financiar al UE, acoperind și instalarea unui gard nou la intrarea în curtea școlii. „Atunci când vorbim despre accesibilitate, în mod special la informație și servicii, este foarte important să reușim sensibilizarea cetățenilor cu privire la problemele din comunitate”, a subliniat Vera Ciuchitu, membră a grupului de lucru.

Este de menționat că în 2016, Liceul Teoretic „Grigore Grigoriu” din Cărnățeni a beneficiat de un alt proiect de infrastructură ce ține de reparația fațadei și acoperișului la blocul „A”. Lucrările de atunci de asemenea au fost realizate prin programul „Măsuri de Promovare a Încrederii”.

Reporter UPP

Nicolae Gîlcă – peste 50 de ani dedicați sportului și valorilor olimpice în Ocnița

Nicolae Gîlcă reprezintă o figură emblematică în peisajul sportiv al raionului Ocnița, un om pentru care sportul și valorile olimpice au fost mai mult decât o profesie – au fost o vocație. Cu o carieră ce se întinde pe mai bine de o jumătate de secol, Nicolae Gîlcă și-a dedicat viața promovării sportului, fie în calitate de antrenor, fie în diverse funcții administrative, mereu cu scopul de a contribui la dezvoltarea și popularizarea sportului de masă și a unui stil de viață sănătos.

După mulți ani în care a activat ca director al Școlii Sportive din Ocnița și al Agenției Teritoriale Olimpice din localitate, astăzi continuă să inspire tineretul și să promoveze activitățile sportive. În acest context, titlul de „antrenor și lucrător emerit în sfera culturii fizice și sportului” și statutul de „maestru al sportului la lupta națională Trânta” reflectă nu doar realizările sale profesionale, dar și respectul profund pe care l-a câștigat în comunitatea sportivă.

Recunoașterea muncii sale a venit și prin Medalia „Meritul Olimpic”, acordată de Comitetul Național Olimpic și Sportiv (CNOS), o distincție care subliniază impactul pe care Nicolae Gîlcă l-a avut asupra sportului din regiune. Dedicția sa continuă și astăzi, cu aceeași energie și pasiune, el fiind un model de perseverență, învățatură de a trăi sănătos și un exemplu viu al valorilor olimpice care îl definesc de mai bine de cinci decenii.

– Omul de sine stătător își proiectează viitorul sau doar își trăiește destinul?

– Circumstanțele și alegerile făcute joacă un rol important în formarea unui destin. În cazul meu, aș spune că în proporție de 50/50. Când eram student la Facultatea de construcție, am făcut o alegere care mi-a schimbat viitorul. Conștient am ajuns la concluzia că anume cultura fizică, sportul în general, sunt pentru mine mai mult decât o plăcere, un hobby. Abandonând profesia tehnică de inginer, am ales-o pe cea de suflet. Și nu regret. Sunt mulțumit de alegerea care am făcut-o. Când omul își face lucrul cu plăcere, zi de zi, n-are cum îmbătrâni.

– Cum alegerile făcute V-au influențat destinul?

– V-am dat răspunsul mai sus. Sincer, dacă făceam o altă alegere, nu mă simțeam atât de împlinit sufletește la cei 77 de ani pe care-i am. Ca exemplu – nu făceam traseul, deloc ușor, de la sportiv amator la țară până la maestru al sportului la lupte; de la elevul din clasa a 6-a care conducea gimnastica de dimineață cu toți elevii din Școala medie din Brânzenii-Vechi – la antrenor și lucrător emerit în sfera culturii fizice și sportului; cu discipoli campioni și premianți la Campionatele naționale. Fiica mea a făcut la fel, schimbând Di-

ploma de finanțist pe cea de antrenor -cardiolog – o profesie pe care cu plăcere o îmbrățișează la un complex sportiv din Montreal (Canada). Așa că alegerea ne definește incontestabil, în toate circumstanțele.

– Cum pot fi controlate emoțiile de un sportiv sau manager? În ce cazuri Dvs. le exteriorizați și când le blocați?

– Emoțiile pozitive nu trebuie blocate, dimpotrivă, le dau frâu liber, atât în relațiile cu cei maturi, cât și cu elevii. Ele sunt binevenite. E normal să fie exteriorizate. Referitor la cele negative, recunosc că, în calitate de manager, le trăiesc uneori. Îmi apar atunci când subalternii sunt responsabili nu în măsura așteptărilor mele. Ce fac cu astfel de reacții? Nu le blochez. Le exprim într-o formă calmă; mă strădui să nu trec de măsura bunului comportament. Sunt multe modalități de a ascunde nemulțumirea. Dacă ești măcar puțin diplomat, eviți conflictele. Stăpânirea emoțiilor vine, mai degrabă, cu vârsta.

– Cum sportul ajută la depășirea unor încercări ale vieții și la găsirea unor soluții?

– Cei care trec prin așa-zisă „bucătărie” a sportului amator și, în special, a celui de performanță, acumulează un șir de aptitudini, calități fizice, morale, volitive care, în ansamblu, formează un caracter specific, de luptător, într-un spectru mai larg. În situații dificile sau extreme ei se descurcă mult mai ușor ca alții, având formate reflexe condiționate obținute în competiții dure de concurență înverșunată, dar și în relațiile cotidiene ei se simt confortabil și siguri de sine. Ca exemplu, un sportiv din Armenia, campion la înot, a scăpat de înec 15 persoane dintr-un autocar scufundat în doar câteva minute. La general, e perfect valabilă zicala „O minte sănătoasă într-un corp sănătos”, e legătura directă și la o educație înaltă a personalității care știe perfect cum să-și gestioneze emoțiile, pentru o viață mai armonioasă.

– Mai detaliat, ne spuneți ce calități le dezvoltă sportul copiilor?

– Într-o școală sportivă, într-o secție bine organizată, la elev se formează calități care-i conturează personalitatea: devine mai răbdător, mai disciplinat, îi

dezvoltă responsabilitatea, este mai comunicativ, își dezvoltă gândirea strategică, atenția la detalii, învață lucrul în echipă (responsabilitatea față de colegi, antrenori ș.a.), cunoaște și aplică principiul fair-play – atunci când poți refuza să câștigi, când adversarul sau partenerul a nimerit într-o situație dificilă (de exemplu, cauzată de accidentare), își dezvoltă perseverența, excelența, devine receptiv la tot ce se întâmplă în jur etc. Un sportiv adevărat nu va trece nepăsător pe lângă o situație care îi cere implicarea. Și în familie sportivii sunt de ajutor, se descurcă în gospodărie, în organizarea regimului de activitate, sunt motivați să folosească timpul la maximum.

– În viziunea Dvs., ce înseamnă un bun antrenor, un bun sportiv?

– Pentru a fi un bun antrenor, în primul rând trebuie să fii un bun educator-psiholog, cu dra-

goste față de copii. În al doilea rând, e necesar să fii antrenor-profesionist, să cunoști detaliile amănunțit la proba sportivă respectivă, să poți combina aceste două cerințe în mod creativ și individual, pentru diferiți beneficiari. Astfel, ai șansa să urci pe podiumul de premiere cu discipolii la competiții de rang înalt. Mă bucur că pe lângă funcția de bază de manager, am reușit să savurez și astfel de clipe victorioase. Un bun sportiv, după părerea mea, e acel ce cu drag pășește pragul sălii sportive, pentru care antrenamentul nu e povară sau o muncă, dar o ocupație motivată cu un scop bine determinat spre culmele performanței și desăvârșirii, cu o totală dedicație.

– Ce evenimente din viața profesională V-au marcat cel mai mult emoțional?

– Două evenimente din biografia mea s-au întipărit adânc emoțional, fiind legate de Mișcarea olimpică. O călătorie în Lausanne (Elveția) la Muzeul Olimpic, unde-i înregistrată întreaga istorie în evoluție, de la primele Jocuri Olimpice; al doilea este participarea cu o delegație de specialitate la o întrunire în localitatea Olympia din Grecia, în locul și pe arena primelor Jocuri Olimpice de până la Hristos, acolo unde s-a păstrat cu grijă istoria în detalii, unde o dată la patru ani se aprinde focul olimpic de la razele solare și unde simți emoțional atmosfera acelei epoci antice.

– Ce înseamnă succesul pentru Dvs.?

– La diferite etape ale vieții, fiecare dintre noi are un scop și își apreciază activitatea cu un calificativ. În calitate de absolvent al Școlii medii cu note maxime de 5 și mai puțin de 4 (ca pe vremuri), m-am apreciat cu un „bine”. Ca absolvent al Facultății de Educație fizică și sport, cu Diplomă roșie, mi-am pus calificativul de excelent. Ca președinte al Comitetului sportiv de pe lângă executivul raionului Ocnița, pe parcursul a 20 de ani, am lucrat cu dăruire de sine în condiții cu o lipsă totală a bazei sportive, dar cu mult entuziasm, cu mijloace mici și fapte mari, iar calificativul lasă să-l

sănătos de viață. Succesul pentru mine înseamnă viața trăită zi de zi, cu dedicare și plăcere pentru ceea ce fac. Succesul este cel ce ne determină pe fiecare din punct de vedere profesional, ca personalitate, și ne motivează la noi realizări.

– Cât de important este ca omul să aibă un scop, un vis în viață?

– Omul fără un vis, fără un scop e ca o corabie purtată de valuri. Niciun lucru mareț în lume n-a fost realizat fără pasiune. În cazul meu, n-am avut în plan să fac carieră, să devin un manager, dar mi-a plăcut mult sportul și, cu mare plăcere și multă muncă, m-am afirmat treptat în școală, la Institut, apoi ca profesor de educație fizică, până când responsabilii de la organele de conducere m-au invitat să administrez la nivel raional mișcarea sportivă, apoi și cei de la Comitetul Olimpic – așa a fost cu cariera, așa a fost și cu treptele măiestriei sportive: de la sala de luptă din subsol din satul natal, treptat am ajuns la competiții raionale și la premiul Berbecul viu la lupta națională Trânta, la Spartachiada republicană cu un final victorios, fiind și purtătorul Făcliei olimpice. Rezumând, când ești activ, vizibil în societate, muncești cu dăruire și îți realizezi mai ușor dorințele, scopul. Important este să nu te oprești din a visa, căci numai așa pot fi mișcate lucrurile.

– Ce este fericirea?

– E o noțiune generală, dar și individuală, pentru fiecare în parte. Faptul că m-am născut e o fericire. Faptul că admir soarele, luna, marea, natura – e o fericire. Familia, copiii noștri, nepoții înseamnă fericire, ei vor prelungi neamului familiei. Consider că fericirea e o stare de bine, formată din clipe, momente cu emoții explozive, pozitive. Important e să fim recunoscători vieții că ne-a dat șansa de a trăi din plin. Fericirea trebuie conștientizată, e o stare accesibilă pentru fiecare.

– Oferiți cinci reguli pentru o viață sănătoasă, în viziunea Dvs.:

– Cu plăcere:

- 1) Un regim al zilei bine stabilit și urmat, de dorit, cu strictețe (hrana cu măsură, somnul la timp);
- 2) Pe parcursul zilei – efort fizic (mers sportiv, antrenament, lucru fizic etc.);
- 3) Pentru sistemul nervos – păstrează relații calde în familie și la serviciu; practică activități ce-ți sunt pe plac;
- 4) Călătorii la mare, munte, locuri necunoscute;
- 5) Totdeauna observă partea plină a paharului.

A intervievat

Ludmila PODGURSCHII

„Autografe, semnificația și importanța lor”

Pictorul care pictează în cuvinte și scrie cu culori

FIȘIER BIOGRAFIC. Leonid Popescu s-a născut la 20 aprilie 1953, în satul Sărăteni, raionul Orhei, azi - Telenești. Artist plastic, prozator. După absolvirea în 1973 a Colegiului de Arte Plastice „I.E.Repin” din Chișinău, își continuă studiile la Institutul de Artă Industrială din Harkov, Ucraina/1974-1980/. Proiectează și ambientează mai multe biserici și catedrale din Republica Moldova, Rusia și Ucraina. Este membru al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici UNESCO/1996/. Debutul editorial și-l marchează cu o monografie despre satul său de baștină „Sărătenii mei dragi” /1996/. După care editează volumul de publicistică și grafică „Din mărturiile timpului” /2000/. În 2001 publică primul său roman „La porțile mării”. După aceasta, - volumul de publicistică „Despre artă și artiști”, 2003. Urmează romanele: „E pustie Slatina fără tine”, Chișinău, 2018; „Drumuri printre ziduri”, Chișinău, 2019; „Tragedie pozitivă”, Chișinău, 2021; „Deportări din Valea Răutului”, Chișinău, 2023. În 2020 a publicat și câteva piese de teatru în volumul „Ecuția nuanței absolute”.

Acest titlu: „Pictorul care pictează cu cuvinte și scrie cu culori”, ar putea părea la prima impresie ambiguitate și abstract, precum e în vogă să pictezi și să scrii în timpurile de astăzi. Dar pentru cei ce cunosc creația protagonistului, în cazul dat, a pictorului și scriitorului Leonid Popescu, care e și omagiatul zilei de astăzi, lucrurile sunt clare și evidente. Așadar, revin la rubrica: „Autografe, semnificația și importanța lor”.

Dacă ați remarcat deja, nu este un jubileu sau o anumită aniversare a omagiatului. Însă, consider că e timpul să ne debarșăm de această practică de a vorbi despre unii scriitori, pictori și alți creatori de valoare, cu preponderență cu ocazia unor zile aniversare sau, și mai trist, odată cu trecerea lor în

alt tărâm. Cu atât mai mult că Leonid Popescu este un artist plastic polivalent și un romancier deosebit. Primul său roman: „La porțile mării”, editat în 2001, s-a bucurat de un real succes în rândurile cititorilor, fiind inspirat din viața artiștilor plastici. Am avut ocazia să mă întâlnesc mai des cu distinsul artist, să particip la vernisajul expozițiilor sale și să realizez pentru radio Moldova mai multe reportaje și interviuri cu ocazia lansării unor romane. În rezultat, m-am ales cu două autografe. Unul pe coperta romanului amintit deja, pe care autorul îl dedică bunicilor Mărioara și Iustin Popa, care au fost deportați în Siberia, Mariei și lui Vladimir Popescu și părinților Alexandra și Antonie. Iată și autograful, care m-a apro-

piat și mai mult de autor: „Cu prețuire și un mare respect față de A. V., autorul...” și semnătura. Aici din grabă, Leonid Popescu n-a pus data și anul. Îmi amintesc însă că a fost cu ocazia lansării romanului „La porțile mării”, 2021. De obicei, autografele sunt laconice și poartă stilul autorului și se țin cont și de faptul cui este adresat. Dar depinde de la caz la caz. Tot atunci ne-am apropiat sufletește unul de altul, deși îl cunoșteam mai mult ca pictor. Evident, m-a sensibilizat și acel autograf care a cimentat legătura noastră spirituală. Deci, un autograf poate lega și prietenii, când e scris sincer de la inimă la inimă și este adresat unei persoane pe care o cunoști deja.

În cazul lui Leonid Popescu, e dificil să încerci să-l califici mai întâi ca pictor și apoi ca scriitor, chiar dacă s-a afirmat inițial în pictură. E ca și cum ai răspunde la întrebarea sacramentală, ce-a fost mai întâi, oul sau găina? Iată ce a zis despre creația lui, implicit despre acest prim roman, regreta-

mul poet Nicolae Dabija: „Leonid Popescu vorbește de pictură situându-se dincolo de pictură. El este unul din puținii pictori care pictează cu ajutorul cuvintelor, cu ajutorul sunetelor, cu ajutorul miresmelor. Leonid Popescu își așterne pe file viața cu întâmplările ei, scriind un roman unic în felul său... Romanul „La porțile mării” e un exercițiu existențial, dar și o demonstrație a axiomei că arta este o modalitate de trăire a destinului pentru un chemat al acesteia.”

Evident, activitatea diversă în diferite domenii ale artei până la urmă are un liant comun și anume, dragostea de frumos, de sublim. Anume această trăsătură distinctivă este menționată și de Pavel Balan, Maestru în Arte: „Leonid Popescu este mereu în căutarea creației de a reda frumosul în pictură, în literatură, în arhitectură, în pictura murală a lăcașelor sfinte, unde mereu se răgăsește în

lata ce a scris de această dată Leonid Popescu: „Domnului A.V., acest roman-dramă inspirat dintr-o istorie adevărată despre Maramureșul îndepărtat, cu respect și admirație, autorul ..., 1 decembrie. Marea Zi a Unirii în România Mare”. Cu o caligrafie și un scris exemplar. Despre acest roman Anatol Ciocanu a scris pe coperta a patra a cărții: „Îl credem și pe Leonid Popescu - prozatorul care ne-a adus în acest nou roman „Drumuri printre ziduri”, noi eroi, trăiri, suferințe, speranțe, iubiri pătimașe, noi fațete ale „Credinței” în tot ce e „Bine” și „Frumos”. Autorul a tras pe umerii noștri toga „Speranței”, astfel conturându-se mai înobilată de lumină.”

O apreciere justă și la obiect a acestui roman, cât și a creației în genere, a făcut-o și academicianul Mihai Cimpoi: „Creația lui Leonid Popescu și-a găsit o amplă reflecție în presa periodică de la noi și de peste hotare, în emisiunile televizate și cele de la radio... Leonid Popescu e cunoscut în republică și ca pictor-decorator la ambientarea muzeelor de istorie și etnografie din Țareuca, Ignăței, Cobălea, Negureni și Sărăteni. El a zugrăvit sfinți și scene religioase în interiorul Catedralei din Chișinău, a pictat zeci de biserici în reconstrucție din Maramureșul carpatic, Chilia dunăreană... Lucrările sale fac parte din tezaurul cultural al neamului nostru.”

Îi dorim sărbătoritului multă sănătate, inspirație și să ne bucure și pe viitor cu noi lucrări, fie în culori cu cuvinte sau viceversa în cuvinte cu culori luminoase, optimiste dătătoare de speranță. Să ne facă să iubim viața în toată plinătatea ei, iar renașterea naturii în primăvară cu splendoarea și farmecul ei să ne însoțească mereu. Și îl așteptăm la Biblioteca „Transilvania” la noi vernisaje de pictură, lansări de carte și de ce nu, cu un autograf pentru cititorii de aici.

Andrei ROMĂNU

Eminentul poet și neîntrecutul eselist din spațiul românesc de la Est de Prut, George Meniuc, referindu-se la natura și specificul dăinuirii operelor de artă, menționa că divinele creațiuni artistice nu stau la margini de drum ca niște stane de piatră, că ele se înrudesesc prin focul lor interior. Mi-am amintit de această prețioasă constatare când am pornit să citesc volumul „Eugen Doga. Magii sonore” (Chișinău, „Blitz Poligraf”, 2024), elaborat de cunoscuta poetă Angela Mândăcanu.

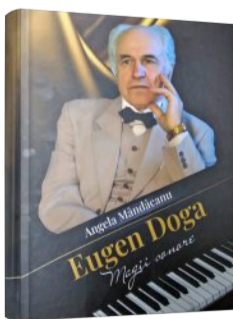
În esența ei, materia acestei cărți reprezintă un dialog impresionant și edificator între prestigioasa artă muzicală a compozitorului Eugen Doga și poezia lirică a doamnei care semnează originala apariție editorială. Magiile sonore ale excepționalului compozitor și fascinanta sa personalitate s-au aflat în centrul atenției pe întreg parcursul recentului volum.

E o ediție de lux, în care textele poetice alternează cu o bogată colecție de fotografii și imagini în care renumitul compozitor e prezentat în diverse ipostaze: momente sublimе de creație, locuri memorabile în care s-a produs ca muzician de geniu și personalitate umană, alături de personaje scumpe și dragi: mama, soția, fiica, poeți, artiști, autoarea cărții și alte imagini revelatoare de la diverse festivități. Fără teamă de exagerare, putem

Magicianul din valea Nistrului în evocări și elogi poetice

spune că acest neobișnuit volum provine dintr-o simbioză fericită: miracolului melodic al compozitorului Eugen Doga și a alăturat slova măiestrită a poetei Angela Mândăcanu. Pentru cititorul setos de tot ce-i frumos, nobil și durabil va fi, cu siguranță, o adevărată revelație. Creațiile poetice evocă atât impresia generată de anumite opere ale compozitorului, cât și momente revelatorii din biografia dumnealui. Valoarea cărții o sporesc substanțial imaginile așezute cu pricepere și gust deosebit, precum și comentarea lor laconică și adecvată.

Inaugurează volumul mărturisirea poetei: „Venise Magicianul la Bălți” cu subtitlul „Întâlnire de neuit”. În esență, precuvântul conține trăiri emoționante și aprecieri înalte ale contactului produs de muzica lui nemuritoare și de atitudinea foarte binevoitoare a distinsului oaspete față de tot ce reprezenta la acea întrevedere valoare și emana inteligență și finețe. Academicianul Mihai Cimpoi, în postfața

profunda ei considerație față de bunăvoința de care se bucură din partea Dumnealui. E de admirat insistența poetei de a surprinde rarismul farmec al muzicii comentate, resimțindu-se pe alocuri chiar și nuanțe de sfielnicie feminină. Reproducem, spre ilustrare, două catrene din poezia *Muzica lui*:

M-a răscolit de zeci și mii de ori,
M-a îngropat în tihnă și lumină,
M-a fermecat, aripi mi-a dat de zbor,
Frumoasa-i muzică, blajină și divină.

Ea-i ghiocel în plină primăvară,
Ea-i valsul frunzelor de toamnă, legănat.
Ea e parfum plăcut de lacrimioară,
Ea-i lanul cel de grâu înrouat.

Bucură faptul că, spre deosebire de moda practică astăzi tot mai insistent în domeniul versificației, poezia doamnei Angela Mândăcanu are rimă, semne de punctuație care ușurează receptarea și nu e încărcată de neologisme și alte elemente lexicale menite să șocheze cititorul. Actualii experimenterii uită că genialul Eminescu, ori de câte ori își revedea poeziile, elimina neologismele.

O altă calitate admirabilă a volumului: executarea poligrafică de înalt nivel. E rezultatul unei frumoase slăbiciuni înnăscute a maestrei – a edita cărți care să bucure și sufletul, și ochiul. Păcat că acest volum a apărut într-un tiraj atât de restrâns – o sută de exemplare, or, admiratorii muzicii lui Doga și ai poeziei scrise inspirat în stil clasic și pe teme rar abordate sunt foarte numeroși.

Calde felicitări autoarei volumului și o adâncă plecaciune Maestrului Doga, care, la 1 martie, și-a celebrat ziua de naștere. Toți iubitorii de frumos așteaptă ca Domnia sa să-i bucure cu noi magii sonore.

Dumitru APETRI,
doctor în filologie, scriitor

Armonii în primii pași ai educației timpurii

Contextul educațional al stagiului de practică

Educația timpurie joacă un rol esențial în dezvoltarea armonioasă a copilului, iar activitățile muzicale sunt un instrument cheie în acest proces. Stagiul de practică ce precede probele de absolvire pentru specialitatea Educație Timpurie – calificarea Conducător Muzical, desfășurat la Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca, pe 13 martie 2025, a avut ca scop finalizarea pregătirii teoretice și aplicarea acestora în activități muzicale cu copii de grădiniță. În cadrul acestui eveniment, s-au prezentat obiectivele stagiului, importanța educației muzicale în dezvoltarea timpurie a copiilor, și au avut loc discuții despre metodele de conducere și calitățile necesare unui viitor conducător muzical.

Obiectivele stagiului de practică

Stagiul de practică pentru viitorii conducători muzicali are o semnificație deosebită, întrucât este etapa finală în formarea lor profesională. Scopul acestui stagiu este de a le oferi studenților posibilitatea de a-și aplica cunoștințele în mediul real, lucrând direct cu copiii. Printre obiectivele principale ale stagiului se numără:

- **Dezvoltarea abilităților pedagogice** - Viitorii conducători muzicali învață să aplice tehnici educaționale adaptate vârstei copiilor, folosind muzica ca metodă de stimulare a dezvoltării cognitive și emoționale.
- **Îmbunătățirea cunoștințelor muzicale** - Practica lor se axează pe aprofundarea cunoștințelor despre ritm, melodia și armonia muzicală, având ca scop învățarea prin activități muzicale.
- **Formarea competențelor de conducător muzical** - Studenții sunt învățați să coordoneze activități muzicale în cadrul grupurilor de copii, să organizeze evenimente muzicale și să aplice tehnici de gestionare a activităților educaționale.
- **Dezvoltarea abilităților de comunicare și interacțiune cu copiii** - Viitorii educatori muzicali sunt învățați cum să comunice eficient cu copiii, să-i motiveze și să faciliteze participarea acestora la activitățile educaționale.
- **Aplicarea unor metode și tehnici specifice educației**

timpurii - Stagiul de practică le permite studenților să învețe metode educaționale ce integrează muzica în viața cotidiană a copiilor, stimulând astfel dezvoltarea armonioasă a acestora.

Rolul educației muzicale în dezvoltarea timpurie a copiilor

Educația muzicală are un impact semnificativ asupra dezvoltării cognitive, sociale și emoționale a copiilor. Muzica, în special în primii ani de viață, poate stimula creierul într-un mod profund și diversificat. În cadrul stagiului de practică, viitorii conducători muzicali învață să aplice muzica în scopuri educaționale, prin diverse activități muzicale care influențează dezvoltarea copiilor în mai multe moduri:

- **Dezvoltarea cognitivă** - Activitățile muzicale contribuie la îmbunătățirea abilităților de memorie, atenție, gândire abstractă și raționament. Copiii care învață muzică dezvoltă mai bune abilități de procesare a informațiilor auditive și vizuale.

- **Dezvoltarea socială** - Prin activitățile muzicale de grup, copiii învață să lucreze împreună, să respecte reguli și să coopereze pentru un scop comun. În plus, muzica le oferă un limbaj nonverbal important pentru dezvoltarea relațiilor interpersonale.
- **Dezvoltarea emoțională** - Muzica le permite copiilor să-și exprime emoțiile într-un mod sănătos și constructiv, ajutându-i să înțeleagă și să-și regleze sentimentele. De asemenea, muzica reduce stresul și stimulează creativitatea, un aspect esențial în dezvoltarea unei identități emoționale stabile.

Planificarea activităților muzicale în cadrul stagiului de practică

Stagiul de practică a fost structurat astfel încât să ofere o abordare integrată a educației muzicale. Studenții au avut ocazia să aplice metode și tehnici care sunt esențiale în educația timpurie, iar activitățile muzicale au fost organizate în funcție de nevoile și vârsta copiilor. Printre activitățile realizate se numără:

- **Dezvoltarea abilităților muzicale** - Viitorii conducători muzicali au învățat să aplice tehnici muzicale și să folosească instrumente muzicale pentru a stimula ritmul, intonația și coordonarea mișcărilor copiilor.
- **Activități educaționale integrate** - Muzica a fost integrată cu alte domenii educaționale, cum ar fi limbajul și matematica, pentru a sprijini dezvoltarea globală a copilului.
- **Învățarea prin joc** - Activitățile interactive, jocurile muzicale și dansul au fost utilizate pentru a încuraja învățarea prin distracție și explorare.
- **Colaborarea cu părinții** - S-au organizat evenimente speciale în care părinții au fost implicați activ, sprijinind astfel procesul educativ și consolidând legătura dintre casă și grădiniță.

Interviul cu viitorii conducători muzicali despre calitățile necesare în munca lor

Un aspect extrem de important al stagiului de practică este formarea competențelor de conducere a unui grup de copii. În cadrul unui interviu cu viitorii conducători muzicali, aceștia au sub-

liniat importanța cunoștințelor muzicale solide, abilităților de comunicare și empatie, precum și a răbdării și perseverenței. Conducătorul muzical trebuie să inspire respect și să creeze un mediu sigur și stimulat în care copiii să poată învăța și să-și exprime creativitatea. De asemenea, un bun lider muzical trebuie să fie flexibil și capabil să adapteze activitățile la nevoile și ritmurile diferite ale copiilor.

Moment de reflecție asupra activității de totalizare a stagiului de practică

Reflectând asupra experienței dobândite în cadrul stagiului de practică, viitorii conducători muzicali au înțeles importanța adaptabilității și evaluării continue a progresului copiilor. Prin observarea directă a reacțiilor și comportamentului acestora, maturii au învățat să creeze un mediu educațional care să încurajeze învățarea prin joc, dar și dezvoltarea abilităților muzicale și emoționale. Stagiul a reprezentat o oportunitate valoroasă de auto-evaluare și a subliniat importanța

integrării educației muzicale în viața cotidiană a copiilor, pentru a le stimula dezvoltarea globală.

Concluzii

Stagiul de practică din cadrul specialității Educație Timpurie – calificarea Conducător Muzical este o etapă crucială în formarea profesională a viitorilor educatori muzicali. Prin aplicarea cunoștințelor teoretice și prin experiența directă cu copiii, viitorii specialiști învață să integreze muzica în educația timpurie, contribuind astfel la dezvoltarea armonioasă a copiilor pe multiple planuri. Activitățile muzicale nu doar că stimulează abilitățile cognitive și emoționale ale copiilor, dar și creează un cadru propice pentru învățarea prin joacă și interacțiune socială.

Tatiana VIȘNIOVAIA,
profesoară de didactică
educației muzicale,
conducătoarea stagiului
de practică,
grad didactic superior,
Colegiul „Mihai Eminescu”
din Soroca

Madrid limitează utilizarea tehnologiei în școlile primare

Autoritățile regionale din Madrid au anunțat restricționarea utilizării dispozitivelor digitale în școlile primare, stabilind un prag maxim de două ore pe săptămână pentru activitățile educaționale desfășurate pe calculatoare și tablete. Decizia, care va intra în vigoare din septembrie, urmărește reducerea expunerii timpurii și excesive a elevilor la ecrane, promovând în schimb metode tradiționale de învățare, precum scrisul de mână și utilizarea manualelor tipărite.

Măsura se va aplica în aproximativ 2.000 de unități de învățământ din capitala Spaniei și zonele învecinate, afectând circa 500.000 de elevi. Pe lângă limitarea utilizării dispozitivelor în clasă, regulamentul impune și interdicția atribuirii temelor care necesită folosirea tehnologiei digitale în afara orelor de curs.

Decizia este prezentată drept o măsură de reve-

nire la metodele clasice de predare, fără a exclude însă importanța competențelor digitale. Autoritățile educaționale subliniază necesitatea unui echilibru între utilizarea noilor tehnologii și dezvoltarea abilităților fundamentale, precum cititul, scrisul și calculul mental.

Fiind prima inițiativă de acest tip în Spania, măsura reflectă îngrijorările tot mai mari privind impactul tehnologiei asupra procesului educațional și sănătății cognitive a copiilor. Deși implementarea regulilor revine fiecărei școli, se estimează că decizia va influența structura programelor școlare și metodele pedagogice la nivel regional.

Alexie Mateevici – prorocul Basarabiei

La Colegiul „Alexie Mateevici” din Chișinău, la 17 martie 2025, a fost comemorat autorul celui mai frumos poem dedicat limbii române, preotul-poet Alexie Mateevici, cu ocazia împlinirii a 137 de ani de la naștere. Evenimentul a fost organizat de către profesorii de la catedra de limbă română împreună cu administrația și s-a desfășurat în sala de festivități. La invitația doamnei Svetlana Popușoi, am fost prezentă la acest eveniment împreună cu poetul Ștefan Sofronovici, în calitate de angajați ai Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu”.

Evenimentul cultural, bine pregătit, a fost moderat de către elevii Mihai Vieru și Renata Mihai. Cu un cuvânt de salut s-a adresat doamna director adjunct, Snejana Sârbu. Elevii au avut un program bogat, cu informații din viața și activitatea amfitrionului spiritual al colegiului, au interpretat mai multe cântece patriotice și despre limba română. Poetul Ștefan Sofronovici le-a prezentat lecția publică „Alexie Mateevici - prorocul Basarabiei”.

Scurte date biografice. S-a născut la 16 martie 1888, pe stil vechi, în satul Căinari, fostul județ Tighina. Este primul copil în familia preotului Mihail Mateevici și a soției sale Nadejda, care au avut patru copii. În 1893 familia lor se mută în satul Zaim, unde urmează școala primară, desigur, în limba rusă. În anul 1897 este înscris în clasa pregătitoare a Școlii Duhovnicești din Chișinău. În anul următor devine elev al acestei școli. În anul 1902, începe studiile la Seminarul Teologic din Chișinău, pe care îl absolvă în anul 1910. Ocupă locul întâi între toți colegii săi și i se conferă titlul de student la anul întâi la Academia Teologică din Kiev, instituție apărută în baza colegiului înființat de Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului între anii 1633-1647, pe vremea când era egumenul Mănăstirii Lavra Pecherska (1627 - 1633). Petru Movilă este fiul Domnitorului Moldovei,

Simion Movilă, și s-a născut la Suceava, pe data de 21/31 decembrie 1596.

Elevul și studentul A. Mateevici nu a avut nicio singură lecție în limba română, pe care a învățat-o acasă, de la mama și tata, și de la sătenii din Căinari și Zaim. La 14 iunie 1914, susține teza de licență în teologie și la 29 iunie se cunună cu Teodosia Novîțki, originară dintr-un sat de lângă Kiev. În luna noiembrie este confirmat profesor la Seminarul Teologic din Chișinău. La 16 septembrie 1915, este numit preot militar, probabil ca să reducă influența tot mai mare a lui Mateevici la Chișinău. La 13 august 1917 încetează din viață în urma îmbolnăvirii de febră tifoidă. Moartea lui survine pe neașteptate, este suspectă, înmormântarea se face grabnic, ceea ce dă de bănuț. Academicianul Gheorghe Baciu aduce dovezi și argumente cu privire la asasinarea poetului de către regimul rus de ocupație, în cartea „Viziuni asupra vieții și morții poezilor martiri Eminescu, Mateevici, Vieru”.

Activitatea literară o începe la vârsta de 18 ani, în 1906, când moare tatăl său, părintele Mihail Mateevici. Timp de numai 11 ani ne-a lăsat o moștenire bogată în diverse domenii ale culturii: poezie, proză, traduceri, folclorică, publicistică. Opera sa este editată în două volume, apărute la editura Știința în 1993. Ediție critică de Ion Nuță, Efim Levit, Sava Pânza-

ru. Studiul introductiv a fost elaborat de către Sava Pânzaru, cercetător la Institutul de Istorie și Teorie Literară din cadrul Academiei de Științe a Republicii Moldova. Acest studiu, de la paginile 5-112 se intitulează „Alexei Mateevici, poetul, cărturarul și profetul Basarabiei”. Numai el a putut să scrie 12 strofe atât de perfecte despre limba noastră: „Limba noastră îi aleasă/ Să ridice slavă-n ceruri,/ Să ne spuie-n hram ș-acasă/ Veșnicele adevăruri...” El se adresa Țarului Nicolai II printr-un deputat din Dumă spunându-i că noi vrem să ne rugăm Lui Dumnezeu în limba noastră. Astfel lupta pentru dreptul elementar al credincioșilor din Basarabia ocupată. Prima poezie este *Cântecul zorilor*, publicată în februarie 1907.

George Călinescu scrie în „Istoria literaturii române...”: „Mateevici dădu o nouă serie de definiții ale limbii române (*Limba noastră*) cu imagini superioare de mare poezie”. Referindu-se la poezia *Pietre vechi*, el îl compară pe Mateevici cu geniul literaturii române, concluzionând: „Numai Eminescu a mai putut să scoată atâta mireasmă din ritmurile poporane”. (În Bugeac, la Căușeni,/ Dorm străbunii moldoveni,/ Numai pietre de mormânt/ Mai păstrează-al lor cuvânt...” Tot atâta frumusețe și în alte poezii. Iată un fragment din poezia *Cântec de*

leagăn: „De ocară, apele,/ Puiul mamei, scapă-le,/ Să ne cânte zănele,/ Răsunând fântănele,/ Să ne rădă zorile,/ Să ne-mbete florile.../ Stele-n Nistru-mpădurit,/ Dormi: povestea s-a sfârșit...”

Preotul Vasile Țepordei, în anii 1930-1935, face teza de doctorat pe opera lui A. Mateevici și apreciază talentul acestuia: „Putem afirma cu pretenția de a nu fi dezmințit, că dacă ar fi trăit în altă epocă a istoriei noastre literare și naționale, precum și în altă conjunctură geografică, el ar fi putut sta, fără îndoială pe același tron cu nemuritorul Eminescu”. (A. Mateevici, vol. 1, p. 7).

A fost unul dintre cei mai înflăcărați apărători ai oamenilor simpli, din popor, ai țăranilor, îndeosebi, luptând pentru apărarea drepturilor tuturor basarabenilor asupriți de Rusia Țaristă.

Mai mulți cercetători și oameni de cultură, credincioși, îl consideră pe Alexie Mateevici proroc al Basarabiei. În anul 1932 colaboratorul revistei „Viața Basarabiei”, Petru Alexandrov, în articolul „Poeți - profeți” îl numără și pe A. Mateevici alături de alți remarcabili poeți - vizionari români: Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Ștefan O. Iosif, George Coșbuc ș.a.

Personalitatea lui Alexie Mateevici, este modelul cum să trăiești cu sens în timp scurt. Opera poetului Alexie Mateevici este actuală și astăzi. Drept dovadă sunt poeziile: *Limba noastră, Cântecul zorilor, Țăranii, Basarabenilor, Eu cânt, Pietre vechi, Mama, Țara, Cântec de leagăn, Frunza nucului* ș. a. Se interpretează mai multe cântece pe versurile poetului.

Poetul Ștefan Sofronovici le-a citit și recitat poezii ale lui Mateevici: *Limba noastră, Cântec de leagăn, Basarabenilor* ș.a. Apoi le-a recitat poezia dedicată lui Mateevici *Limba noastră tu ne-o predici*, din care reproducem o strofă: Mateevici, Mateevici,/ Cu durere și cu drag,/ Limba noastră tu ne-o predici/ În al limbilor șirag...” Spre fi-

nal le-a citit sfaturile lui Mateevici date profesorilor la Primul Congres al Învățătorilor moldoveni din Basarabia, din 25 mai 1917.

Primul sfat este despre unire: „Fără unire nu vom putea dobândi nimic. Deci să avem Un gând, o inimă, un ideal!” Sfatul doi: „Lucrul drept poate înflori numai dacă se întemeiază pe idei drepte... Da, suntem moldoveni, fii ai vechii Moldove, însă facem parte din marele trup al românismului, așezat prin România, Bucovina și Transilvania (Aplauze)... Sfatul trei: „Să stați cu mare putere la straja intereselor naționale. Să trăim bine și cu străinii, dar să nu trădăm interesele noastre, căci altfel vom cădea pentru totdeauna... Să nu ne alipim la partide străine, care nu luptă pentru neamul nostru și să nu luptăm pentru interesele de clasă, ci pentru cele de Obște, Naționale! Sfatul patru: „Să nu uităm norodul, țăranimea, care a suferit atâta până acum. Să-l luminăm, să mergem mână în mână cu el, căci fără noi el nu poate face nimic, după cum nici noi nu putem face nimic fără el. Să-l îndreptăm pe calea adevărului, cu fapte, nu cu vorbe. Mântuirea țăranimii e în noi și a noastră în ea! Și al cincilea sfat a fost răspunsul la o întrebare. „Nu avem două limbi și două literaturi, ci numai una, aceeași cu cea de peste Prut. Asta să se știe din capul locului, ca să nu mai vorbim degeaba! (Aplauze). Noi trebuie să ajungem de la limba noastră proastă de astăzi numaidecât la limba literară Românească!”

Întâlnirea a fost interesantă, elevii au ascultat cu atenție, au dat mai multe întrebări poetului Ștefan Sofronovici.

La final au fost adresate cuvinte de mulțumire oaspeților și s-au făcut poze de grup.

Lilia BARANOV-SOFRONOVICI,
doctor în științe medicale,
bibliotecară la
Centrul Academic Internațional
„Mihai Eminescu”

Elevi din raionul Șoldănești au participat la acțiuni de salubritate

Tineri de la Gimnaziul Alcedar și inspectorii de mediu din raionul Șoldănești au participat la activități de ecologizare în această comună, în cadrul campaniei de primăvară privind salubritatea și amenajarea localităților și a corpurilor de apă. Acestea fac parte din acțiunea națională „Râu curat de la sat la sat” și din concursul ecologic „Să păstrăm apele curate!”.

Lucrările au avut loc la izvorul din centrul localității și pe malurile râulețului Ocea, grupul de elevi fiind coordonat de profesorul de geografie Andrei Volos. De asemenea, tinerii au realizat și instalat un panou informativ cu mesajul „Păstrați apele curate – ele sunt inima naturii!”.

În context, este de remarcat că la o nouă ediție se află Programul „Școala ECO”. Grație acesteia, elevii ai multor licee din cinci localități (Ialoveni, Stăuceni, Cricova, Peresecina și Orhei) realizează acțiuni de plantare, salubritate și colectare a hârtiei pentru reciclare. Activitățile se vor desfășura până în luna mai a.c., purtând genericul „Educație pentru un viitor mai verde”.

Această inițiativă promovează educația ecologică și participarea tinerilor la procese de protejare a mediului, inclusiv pentru a demonstra că schimbarea poate fi realizată doar prin efort comun. „Școala ECO” se află la a III-a ediție, cu peste 10 000 de elevi implicați, fiind intitulată „Schimbarea începe cu fiecare dintre noi”.

Adio, Constantin Adam!

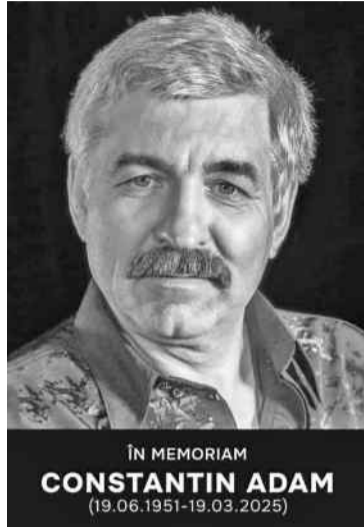
A PLECAT LA DUMNEZEU CONSTANTIN ADAM, ACTOR LA TEATRUL NAȚIONAL „MIHAI EMINESCU” DIN CHIȘINĂU, ARTIST AL POPORULUI

S-a născut la 19 iunie 1951 și s-a stins la 19 martie 2025, la 73 de ani și 9 luni, după cum scrie și fiica sa Cezara, în cuvântul de adio. L-a luat dintre noi o boală grea, care a venit peste el când era încă în plină forță creativă, și după vreo doi ani de luptă, ni l-a răpit. A plecat, lăsând urme frumoase și mare durere. A lăsat ca moștenire multe roluri jucate la teatru și în cinematografie. Au rămas și roluri pe care ar fi putut să le joace. Cel mai important rol, pe care l-a jucat zi de zi, alături de cei dragi și apropiați, în opinia mea, a fost cel de Om pe lumea asta. A fost un Om de Omenie, harnic la muncă și vesel la petreceri. Era un bun familist, un soț, un tată, apoi și bunic grijuliu și iubitor. A fost unul dintre cei mai frumoși actori ai teatrului. Am fost colegi de lucru, în anii 1982-1988, la propunerea lui. Știu bine, că de dragul câtorva actori tineri și frumoși de atunci, el fiind printre primii, veneau la spectacole multe fete, studente la diverse instituții de învățământ din Chișinău, dar și de prin sate.

A venit în lumea teatrului cu școala artei populare de acasă, din familia conăcarului Vasile Adam și a soției sale Ana, din satul Bălănești, Nisporeni, familie în care au crescut cinci băieți și trei fete, toți cu cei șapte ani de acasă și cu folclorul în sânge. El nu s-a lepădat de zestrea de acasă, ci a păstrat-o, a îngrijit-o și a crescut-o, dându-i din ea peste 40 de ani pe scândura scenei teatrale, în fața mării sale, spectatorul, care l-a iubit și l-a răsplătit cu aplauze și flori... Cu el s-a mândrit familia, satul, apoi și Chișinăul. El a contribuit și mai mult la ridicarea nivelului de însușire a artei de către familia Adam. Petrecerile noastre la sărbători erau adevărate spectacole literar-muzicale de înaltă ținută artistică, sincere, de suflet, unde el da tonul, dar nici ceilalți nu se lăsau. Grigore Adam recita versuri și cânta din frunză de nu-l întrecea nimeni, Tatiana Adam-Sofronovici era și ea o artistă înăscută, Gheorghe Graciaci cânta de mai mare dragul să-l asculte, Veaceslav Adam este profesor de muzică, organizând copiii și nepoții și tot așa...

Sâmbătă, 22 martie, l-am petrecut în ultimul drum, de la Biserica Sfânta Teodora de la Sihla. Acolo, de vineri seara până sâmbătă dimineața, au stat la priveghi rude apropiate. De la ora 10:00, în convoi de înmormântare, însoțit de soborul de preoți de la această biserică din cadrul Mitropoliei Basarabiei, în frunte cu părintele Ioan Ciuntu, a fost adus la Teatrul Național „Mihai Eminescu”. În foaier, colegii, ghidați de directorul Petru Hadărcă, i-au organizat mitingul de doliu care s-a asemănat cu un ultim spectacol, în care actorul Constantin Adam a jucat „ultimul său rol principal”... De pe monitorul unui calculator mare rula, una după alta, scene din spectacole și filme cu actorul Constantin Adam, iar lângă sicriul lui, împodobit cu lumânări, cu flori vii și coroane, stăteau rude, colegi, prieteni și admiratori. Holul era plin cu lume tristă și îndurerată.

Petru Hadărcă a vorbit primul, apoi a oferit cuvânt la microfon colegilor, printre care artiștii poporului Vitalie Rusu și Iurie Negoită. Apoi au vorbit: ministrul Culturii, Sergiu Prodan; actrița Ninela

IN MEMORIAM
CONSTANTIN ADAM
(19.06.1951-19.03.2025)

Caranfil, artistă emerită; Zinaida Țărnă, patroana Teatrului *Ginta Latină*; alți actori de la diverse teatre. Dintre rude a vorbit fratele mai mare Grigore Adam, fiica sa Cezara Adam, subsemnatul și fiul meu, Radu Sofronovici, venit special din Irlanda, care în avion i-a compus și o poezie, pe care a recitat-o.

Colegii de la Teatrul Național „Mihai Eminescu” au semnat un necrolog, pe care îl reproducem: „O infinită durere a copleșit familia Teatrului Național „Mihai Eminescu” și întreaga comunitate teatrală din Republica Moldova: a trecut la cele veșnice Constantin Adam, Artist al Poporului, actorul ce a însuflețit personaje de neuitat în scenă și pe ecrane, la TV și în cinematografe. Este imposibil să folosim verbe la trecut cu referire la acest om-lumină, prezentă tonică, remarcabilă, pe firmamentul artei scenice. A dat viață unei galerii de personaje memorabile: Gheorghe Cucu în „Do-

sarele Siberiei” și Costică al Anicăi în „Hronicul găinarilor” de Aureliu Busuioc, ambele în regia lui Petru Hadărcă; Verde Împărat în „Harap-Alb” de Ion Creangă, regie Vitalie Druceș; Isaia în „Ștefan” de Anatol Gondiu, regie Alexandru Cozub; Macarie în „Amorul dăntuie și feste joacă” după William Shakespeare, regie Alexandru Vasilachi; șeful poliției în „Suflete moarte” de Nikolai Gogol, regie Ion Sapdaru. Cinefilii l-au remarcat, cu bună seamă, în personajul Costache în „Hotarul din iunie”, regie Valeriu Gagiu; partizanul în „Vânt sălbatic” și adiotantul țarului în „Deținutul misterios”, ambele regizate de Valeriu Jereghi. Rolul Ipate din filmul neterminat „Stan Pățitul” sub bagheta celebrului Ion Popescu-Gopo este oarecum emblematic, premoniție a neîmplinirii.

Născut la Bălănești, vine din rădăcina cu har a Adamilor din localitate; înainte-mergătorul Grigore Adam, „prozator de tranziție cu o frază pur românească”, este publicistul ce a creat chipuri de neuitat, „devenite populare prin apropierea lor de folclorul nostru, de creația celor mulți”. O inspirată familie de artiști, înobilată de erudiție și eleganță: tatăl actorului și fratele scriitorului, Vasile Adam, era conăcarul satului; în veșminte populare, cu voce puternică, însuflețea și alina la nunți și sărbători lumești, de obște. Constantin a preluat calitățile histrionice nu doar de la bunul său părinte, de la unchi, dar și de la străbunii din străbuni, fiind model de demnitate și verticalitate civică, competență și profesionalism. Or, au fost multe de învățat de la *Constantin Adam*, personalitate de top în arta scenică, dar și în dificila artă a vieții și a omeniei,

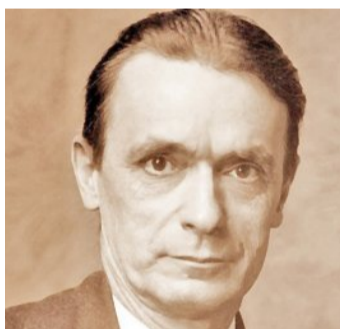
a prieteniei și colegialității fără cusur. Cu lacrimi în suflet, ne alăturăm suferinței familiei nemângăiate. Așa l-am cunoscut, așa îl vom păstra în inimi: ne va lipsi enorm bunătatea, erudiția, sensibilitatea și sinceritatea domniei sale.

Lumină lină printre aștri... iartă-ne, scump coleg! Te rugăm, în aceste clipe tragice, pune un cuvânt de bine, pentru noi toți, la Marele Regizor al toate văzutele și nevăzutele...Adio!” (din necrologul Teatrului Național „Mihai Eminescu”).

Această tristă zi de doliu a fost o frumoasă zi de primăvară, liniștită și cu soare, cu pomi înmuguriți pe marginea drumului, cu sălcii cu gățele proaspăt înverzite și despletite până la pământ. În acest decor de primăvară, cortegiul funerar l-a petrecut în ultimul drum, alături de familia îndoliată și îndurerată, la Cimitirul Central din Chișinău, de pe strada Alexie Mateevici, colț cu strada Armenească. Acolo au mai vorbit actorul Nicolae Darie, artist al poporului, frații Valentin și Veaceslav Adam, fiul Corneliu Adam. La masa de pomenire a fost invitată toată lumea prezentă. Preoții, după ce au oficiat prohodul și parastasul de pomenire, au binecuvântat masa, după obiceiul creștinesc, spunând *Dumnezeu să-l ierte* și cântând trista cântare bisericească: *Veșnică Pomenire!* Soția Nina și copiii au împărțit tradiționalele pomeni la toți meseții.

Cumnate Constantin, Dumnezeu să te ierte și să te primească în Împărăția Sa, în Grădina Raiului, de-a dreapta Tatălui ceresc, acolo unde dreptii se odihnesc!

Ștefan SOFRONOVICI,
23 martie 2025, Chișinău

Un inițiator inițiat

(CĂTRE CENTENARUL MORȚII LUI RUDOLF STEINER)

La 30 martie 2025 se împlinesc 100 de ani de la moartea lui Rudolf Steiner, filosof austriac, fondatorul pedagogiei Waldorf, inițiator al multor proiecte sociale. De-a lungul celor 64 ani de viață, el a avut un destin complicat și interesant, unic. Biografia sa am putea-o împărți în trei perioade a câte 21 de ani: anii de formare de sine, anii căutării de sine și anii afirmării de sine. Încă din copilărie și-a descoperit capacitatea nativă a percepției suprasenzoriale. În tinerețe a studiat serios științele naturii și filosofia, pentru a avea o temelie solidă la ceea ce urma să cerceteze și să dezvolte în domeniul mai puțin cunoscut al realității – cel spiritual. El considera că așa cum pentru cercetarea/cunoașterea realității materiale omul are nevoie să-și dezvolte organele de simț, la fel și pentru cercetarea/cunoașterea realității spirituale este nevoie de dezvoltarea anumitor organe de percepție suprasenzorială, pe care le are fiecare.

Parcurgând calea discipolatului spiritual, R. Steiner își dezvoltă organele sale de percepție suprasenzorială (pe lângă cele native) și pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, pe când avea 37-38 de ani, devine un inițiat în cunoștințele esoterice. Astfel,

în secolul al XX-lea el pășeste fiind nu doar doctor în filosofie (1893), ci și inițiat în știința spirituală. Nu întâmplător anume lui i se acordă încrederea de a conduce Societatea Teosofică din Germania (1902), funcție în care a activat 10 ani. În cadrul acesteia a inițiat o școală esoterică pentru noii discipoli.

În 1913 Rudolf Steiner vine cu multe inițiative noi: de a fonda Societatea Antroposofică din Germania, de a construi un templu pentru conferințe, concerte, spectacole, pe care l-a numit Goetheanum, a compus un calendar al sufletului în versuri, a inițiat o nouă artă – euritmia (exprimarea sunetelor muzicale și vorbite prin mișcarea corpului în spațiu). De asemenea, a montat a patra dramă-misteriu „Trezirea sufletelor”. Deci, anul 1913 a fost unul de cotitură în destinul fondatorului pedagogiei Waldorf. Centrul activității sale se mută de la Berlin și München – la Dornach, în Elveția.

În anii Primului Război Mondial (1914-1918), sub conducerea lui Steiner continua construcția din lemn a Goetheanumului, în cadrul căruia au fost dezvoltate noi inițiative: arhitectura organică, pictura cu acuarele în straturi, arta vorbirii (în colaborare cu soția sa Maria von Sivers), a doua școală

esoterică pentru noii discipoli. În 1917, R. Steiner vine cu inițiativa despre tripartita organismului social, care a dus la nașterea unei mișcări în societate, cu implicări în diferite domenii ale vieții. În 1919 aceasta conduce la nașterea primei Școli libere Waldorf pe lângă fabrica de țigarete din Stuttgart, pe care a condus-o până la decesul său. Nici atacurile critice, nici atentatele directe la viața lui, nici incendierea primului Goetheanum nu l-au oprit din calea sa de „deschizător de drumuri”. Cu un an înainte morții sale, în 1924, sub îndrumarea lui Rudolf Steiner se nasc noi inițiative sociale: agricultura biologic-dinamică (prin ciclul de conferințe de la Koberwitz), pedagogia curativă (pentru „copii cu necesități sufletești deosebite”), medicina și farmacia antroposofică (împreună cu Dr. Ita Wegman). Între 24 decembrie și 1 ianuarie 1924, la propunerea lui Steiner are loc Congresul de Crăciun al Societății Antroposofice, la care s-a constituit Societatea Antroposofică Generală, pentru a coordona activitatea de înnoire a vieții spirituale și sociale la nivel mondial. Tot la Dornach, în cadrul Goetheanumului, a fost inițiată Școala Liberă Superioară pentru știința spirituală, care oferă studii superioare

în diferite domenii. Majoritatea inițiativelor lui R. Steiner s-au extins și activează până în prezent în multe țări. Ele au dat impulsuri pentru înnoirea vieții sociale și cultural-spirituale (bănci, întreprinderi industriale, proiecte cu implicarea tinerilor etc.). Unii autori au enumerat cel puțin 12 domenii în care s-au manifestat inițiativele lui R. Steiner (Simone Rihouet-Coroze „Rudolf Steiner – o epopee a spiritului în secolul XX”, București, ed. Univers Enciclopedic Gold, 2021). R. Steiner dorea și spera să se obțină o uniune între oameni care își iau motivațiile în mod liber din spirit. Dacă acest exemplu ar fi fost dat lumii, el ar fi putut să introducă „principiul inițierii în principiile de civilizație” (pag.311). Aș încheia articolul cu următoarele cuvinte ale lui R. Steiner: „Acțiunea umană pe care iubirea o pătrunde de căldură, iar înțelepciunea de lumină, această acțiune dă Universului întregul său sens”.

După 100 de ani de la moartea sa, constatăm că opera și inițiativele lui Rudolf Steiner sunt mai actuale ca oricând. Ele nu sunt depășite sau contrazise de fapte. Ele poartă roade care vor dăinui.

Liviu DASCAL

O zi de neuitat la Chișinău

Nu demult, elevii clasei a VIII-a din cadrul IPÎ Liceul Teoretic Orizont, filiala Bălți, au vizitat Parlamentul și Președinția Republicii Moldova, fiind îndrumați de către profesoara de limba și literatura română, doamna Olga Prepeleț, și profesorul Alexandru Cocetov.

În cadrul vizitei, reprezentanții instituțiilor de stat i-au familiarizat pe elevii clasei a VIII-a în ce privește istoria, rolul și misiunea Legislativului, modul de organizare, desfășurare, procedura de înregistrare a deputaților pentru participare la sesiunile plenare și altele. Totodată, elevii Liceului Teoretic Orizont, filiala Bălți, au privit cu admirație sălile de

ședințe, muzele (care cuprind actele de importanță istorică, cadourile protocolare, cărți donate etc.) și bibliotecile executivelor. Această activitate extracurriculară, organizată de către administrația liceului, le-a oferit elevilor oportunitatea de a percepe în mod practic atât mecanismul cât și scopul legislativelor RM. De

asemenea, i-a scufundat pe elevi în acele locuri istorice unde s-au pus bazele independenței RM și a democrației țării noastre.

Fiind filologi, menționăm și trăirile afective ale elevilor, vizitând aceste edificii, unde s-a scris istoria țării noastre, unde renaște limba noastră maternă. Efectul este unul deosebit, sentimentul de patriotism și mândrie pentru țară devine mai puternic, este o experiență unică ce poate oferi unui filolog o multitudine de perspective interesante asupra limbajului, culturii politice și identității naționale. Deși vizitele au durat doar câteva ore, impactul obținut în urma acestor vizite este unul pe o durată lungă.

Olga PREPELEȚA,
Alexandru COCETOV,
IPÎ Liceul Teoretic Orizont,
filiala Bălți

Masă rotundă: 125 de ani de la nașterea arhitectei Etti-Roza Spirer

Aducem sincere felicitări profesorului ce activează în cadrul IPÎ Liceul Teoretic Orizont, filiala Bălți, Dr. Alexandru Cocetov și elevei clasei a IX-a, Alexandra Prepeleț, pentru participarea la Masa rotundă organizată de Secția Patrimoniului Cultural Construit a Institutului Patrimoniului Cultural din cadrul Academiei de Știință al Republicii Moldova. Evenimentul s-a desfășurat pe 13 martie a.c. și a avut tematica „Personalități remarcabile ale arhitecturii și artei monumentale din Republica Moldova”, fiind dedicat comemorării a 125 de ani de la nașterea talentatei arhitecte Etti-Roza Spirer.

Bucură faptul că printre cei cărora li s-a oferit cuvântul la masă rotundă (din care făceau parte reprezentanți ai Institutului Patrimoniului Cultural și ai Ministerului Culturii, academi-

cieni, cercetătorii în domeniul arhitecturii) s-au aflat și colegii noștri, domnul Cocetov și domnișoara Prepeleț, care au prezentat publicului subiectul „Etti-Roza Spirer – pilonul arhitecturii interbelice bălțene”.

Suntem mândri de profesorii și elevii noștri care, pe lângă activitatea școlară, se dedică cercetării și explorării unor subiecte ce țin de istoria locală, personalități marcante, patrimoniul cultural și altele.

Olga PREPELEȚA,
profesor,
IPÎ Liceul Teoretic Orizont,
filiala Bălți

Expoziție tematică

Francofonia în Republica Moldova

primele decenii ale secolului XXI” prezintă publicații, monografii, lucrări colective ale cercetătorilor moldoveni în domeniul francofoniei, precum: Victor Banaru, Grigore Cincilei, Ion Manoli, Ana Guțu, Ion Guțu, Elena Prus, Claudia Prigorschi, Anatol Lența, Petru Roșca, Maria Cotlău, Lidia Moraru, Ludmila Zbanț, Victor Untilă, Carolina Dodu-Savca, Angela Coșciug, Ludmila Hometkovski, Angela Solcan, Viorica Moloșniuc, Angela Grădinaru, Maria Guzun, Nina Zgardan, Raisa Botnaru, Zinaida Radu, Vitalina Bahneanu, Irina Breahnă; inclusiv consacrate acestor personalități din domeniul francofoniei etc.

Expoziția poate fi vizitată în perioada 20 martie – 20 aprilie 2025 (BNRM, blocul central, etajul 2, spațiul expozițional).

Francofonia în Republica Moldova are tradiții bogate, înrădăcinate în cultura națională. *Studierea și răspândirea limbii franceze în Moldova* a format mai multe generații de oameni de vază ai țării noastre. La cel mai înalt nivel, francofonia științifică este cea care se stabilește ca activitate dominantă și importantă care, imediat după 1991, se realizează prin susținerea tezelor de doctorat în domeniul limbilor romanice, în special al limbii franceze. Pe parcursul anilor au fost elaborate lucrări științifice despre limba franceză și scrise în franceză, cum ar fi monografiile în domeniile filologiei, istoriei juridice, relațiilor internaționale, economiei mondiale și moldovenești,

terminologiei, semioticii etc. etc. La fel, sunt publicate manuale de limba franceză și materiale de curs pentru studiul și interpretarea textelor, despre istoria limbii franceze, civilizația franceză, traduceri, materiale didactice pentru lecțiile de limba franceză, dicționare, articole din diverse colecții științifice etc. De asemenea, sunt publicate anuare și reviste științifice.

Expoziția intitulată „Francofonia în Republica Moldova: Studii științifice din

CONCURS!

Instituția Publică Liceul Teoretic „Liviu Damian” din or. Râșcani anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor de **Director Adjunct**.

La concurs pot participa cetățeni ai Republicii Moldova care:

- Dețin studii superioare universitare;
- Au o vechime de muncă în activitatea didactică de cel puțin trei ani;
- Nu au împlinit vârsta de 65 de ani la data expirării termenului de depunere a dosarelor;
- Cunosc limba română;
- Sunt apți din punct de vedere medical (fizic și neuropsihic) pentru exercitarea funcției;
- Nu au antecedente penale;
- N-au fost concediați în ultimii 5 ani conform art. 86 alin. (1) lit. g)-r) din Codul Muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003 sau destituiți dintr-o funcție publică conform art. 64 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 158/2008;
- Nu au interdicție de a ocupa funcții de conducere.

Dosarul de concurs trebuie să conțină:

- Cerere de participare la concurs (conform modelului specificat în Anexa nr. 1 la Regulament, vezi site-ul indicat mai jos);
- Copia actului de identitate;
- Copia/copiile actului/actelor de studii autentificate;
- Copiile actelor autentificate care atestă vechimea în activitatea didactică;
- Curriculum Vitae (format Europass, conform Anexei 2 la Regulament);
- Certificat medical care atestă că persoana este aptă medical, fizic și neuropsihic pentru exercitarea funcției;
- Cazier judiciar sau declarație pe propria răspundere;
- Declarație pe propria răspundere că nu există interdicții de ocupare a funcțiilor de conducere;
- Copii autentificate ale actelor care confirmă gradul didactic/managerial și/sau titlul științific/științifico-didactic;
- Copii ale actelor care atestă formarea profesională continuă, performanțele profesionale și manageriale demonstrate;
- Acte care confirmă participarea la proiecte educaționale, comunitare, corporative sau alte proiecte relevante.

Dosarele vor fi depuse personal, prin reprezentant, prin poștă (cod 5600) sau e-mail (ltdamianrs@gmail.com), la sediul IPLT „Liviu Damian”, str. Muzicescu, 2, or. Râșcani, în termen de **30 de zile** de la data publicării anunțului. Pentru detalii, ne puteți contacta la numerele de telefon: 025622963./ 068910500; e-mail ltdamianrs@gmail.com

Bibliografia concursului poate fi accesată pe site-ul https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147006&lang=ro#

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2
E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com
Tipar: ÎSFEF „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 1664.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL DE EDIȚIE ▶ Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL ▶ Iulian Bogatu
REPORTER ▶ Silvia Țurcan
CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pânte
MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741
„Moldpresa Grup” SRL
Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>